আবেদনকাৰী:

বিশ্বভূষণ নায়ক

বনাম

উত্তৰদাতা:

উৰিষ্যা চৰকাৰ

ৰায়দানৰ তাৰিখ:

০৭/০৪/১৯৫৪

বিচাৰপীঠ:

বোস, ভিভিয়ান

বিচাৰপীঠ:

বোস, ভিভিয়ান

মহাজন, মেহৰ চান্দ (মুখ্য ন্যায়াধীশ)

হাছান, ঘোলাম

প্ৰসংগ:

১৯৫৪ এ.আই.আৰ. ৩৫৯ ১৯৫৫ এচ.চি.আৰ. ৯২

প্ৰসংগৰ তথ্য:

এ	১৯৫৫	এচ.চি.	৪১	(১১)
আৰ	১৯৫৯	এচ.চি.	৭০৭	(৫)
আৰ	১৯৬১	এচ.চি.	১৩৮১	(১০)
এফ	১৯৭৭	এচ.চি.	৭৮৬	(৯,১২,১৪)

আইন:

দুৰ্নীতি নিবাৰণ আইন, ১৯৪৭ (*II*, ১৯৪৭) ধাৰা ৫(১) (২), (৩) আৰু ধাৰা ৬-- ধাৰা ৬-ৰ অধীনত শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা - কোনো নিৰ্দিষ্ট ৰূপত আৱশ্যকীয় হয় নে নহয় - দোষী সাব্যস্তকৰণ বা শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাত কোনো বিশেষ তথ্য প্ৰদান কৰা হোৱা নাই - সেই ক্ষেত্ৰত আইনী প্ৰভাৱ।

শীৰ্ষ টোকা:

ৰায় দিয়া হৈছে যে দুৰ্নীতি নিবাৰণ আইন, ১৯৪৭ (১৯৪৭-ৰ দ্বিতীয় আইন)-ৰ ধাৰা ৫(২)-ৰ অধীনত কোনো দণ্ডনীয় অপৰাধৰ শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা কোনো নিৰ্দিষ্ট ৰূপত বা লিখিতভাৱে হোৱা অথবা যাৰ বাবে প্ৰদান কৰা হৈছে, সেই প্ৰসংগত কোনো তথ্য উল্লেখ কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই।

অৱশ্যে শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাৰ ক্ষেত্ৰত তথ্য উল্লেখ কৰাটো বাঞ্ছনীয় হয়, কাৰণ যেতিয়া শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাত তথ্যসমূহ উল্লেখ কৰা নহয়, তেতিয়া অন্য উৎসৰ পৰা প্ৰমাণ দিব লাগে যে দণ্ডনীয় অপৰাধটো সংগঠিত কৰা তথ্যৰ ভিত্তিত শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা প্ৰদান কৰা হৈছিল, কিন্তু শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাত তথ্য উল্লেখ নকৰাটো মাৰাত্মক ভুল নহয় যদিহে তথ্যখিনি অন্য কোনো প্ৰকাৰে প্ৰমাণ কৰিব পৰা যায় তথা কৰা যায়।

য'ত শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা আইনখনৰ ধাৰা ৫(২)-ত সীমিত আছিল, তাত গোচৰটোৰ পৰিস্থিতিত ধাৰা ৫-ৰ উপ-ধাৰা (১)-ৰ অধীনৰ দফা (ক)-ৰ বাহিৰে অন্য কোনো বিষয়ৰ লগত ইয়াৰ সম্পৰ্ক নাছিল আৰু সেইবাবে শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাত দফা (ক)-ৰ উল্লেখ নথকাৰ বাবে ইয়াৰ অবৈধকৰণ হোৱা নাছিল।

আইনখনৰ ধাৰা ৫(৩)-ৰ অধীনত অভিযোজন পক্ষই কেৱল এয়া দেখুৱাব লাগিব যে আচামীৰ বা তেওঁৰ হৈ কোনো ব্যক্তিৰ হাতত আৰ্থিক সম্পদ বা সম্পত্তি আছে যিখিনি তেওঁৰ জ্ঞাত উপাৰ্জনৰ উৎসৰ সৈতে সামঞ্জস্যহীন আৰু যাৰ বাবে আচামীয়ে সন্তোষজনক হিচাপ দিব নোৱাৰে। এবাৰ এয়া প্ৰতিষ্ঠা হৈ গ'লে আদালতে এয়া অনুমান কৰিবলৈ বাধ্য হ'ব যে আচামী ধাৰা ৫-ৰ অধীনত সংগঠিত হোৱা তেওঁৰ চৰকাৰী দায়িত্ব পালনৰ ক্ষেত্ৰত অপৰাধমূলক অসদাচৰণ শীৰ্ষক নতুন অপৰাধৰ বাবে দোষী, যদিহে ইয়াৰ বিৰুদ্ধে একো প্ৰমাণিত নহয়।

লগতে ৰায় দিয়া হৈছে যে শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা বা দোষী সাব্যস্তকৰণত কোনো নিৰ্দিষ্ট তথ্য প্ৰদান নকৰাৰ ভিত্তিত কোনো অবৈধতা নাছিল কিয়নো দুৰ্নীতি নিবাৰণ আইনৰ ধাৰা ৫(১)-ৰ অধীনৰ অপৰাধ ভা.দ.বি.-ৰ ধাৰা

১৬১-ৰ উৎকোচ লোৱাৰ ব্যক্তিগত কাৰ্যৰে সংগঠিত নহয়, বৰঞ্চ সাধাৰণ বৈশিষ্ট্যৰ হয় আৰু ব্যক্তিগত উদাহৰণসমূহ প্ৰয়োজনীয় নহয় কাৰণ ধাৰা ৫(৩)-ৰ আধাৰত আদালতে অনুমান কৰিবলৈ বাধ্য হয়।

গকুলচান্দ দ্বাৰকাদাস মোৰাৰ্কা বনাম দ্য কিং (এ.আই.আৰ. ১৯৪৮ পি.চি.৮২)-ৰ প্ৰসংগ দৰ্শোৱা হৈছে।

ৰায়দান:

ফৌজদাৰী আপীলদাতা অধিকাৰক্ষেত্ৰ: ফৌজদাৰী আপীল সংখ্যা ১৯৫২-ৰ ৩৩।

সত্ৰ গোচৰ সংখ্যা ১৯৫০-ৰ ৯-গ-ত অতিৰিক্ত সত্ৰ ন্যায়াধীশ আদালত, কাটাক-ধেনকানাল, কাটাকৰ ১৯ ছেপ্টেম্বৰ, ১৯৫০-ৰ ৰায়দান আৰু আদেশৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা ফৌজদাৰী আপীল সংখ্যা ১৯৫০-ৰ ৬৬-ত উৰিষ্যা উচ্চ ন্যায়ালয়, কাটাকৰ ১৯ ফেব্ৰুৱাৰী, ১৯৫২-ৰ ৰায়দান আৰু আদেশৰ ওপৰত অনুচ্ছেদ ১৩৪(১)(গ)-ৰ আধাৰত আবেদন।

আবেদনকাৰীৰ হৈ নুৰ-উদ্-দিন আহমেদ, আৰ. পাটনায়ক আৰু আৰ.চি. প্ৰসাদ।

উত্তৰদাতাৰ হৈ আৰ. গণপঠী আয়াৰ।

১৯৫৪। এপ্ৰিল ৭। আদালতৰ ৰায়দান ন্যায়াধীশ বোসে প্ৰদান কৰিছে। - আবেদনকাৰী উৰিষ্যা চৰকাৰৰ অধীনৰ কাৰখানা পৰিদৰ্শক আছিল। উৰিষ্যা ৰাজ্যৰ কাৰখানা আৰু কল পৰিদৰ্শন কৰাটো তেওঁৰ দায়িত্বৰ এক অংশ

আছিল। তেওঁ ১৮ আগষ্ট, ১৯৪৮-ৰ পৰা ২৭ আগষ্ট, ১৯৪৮-লৈ আৰু ২৯ ছেপ্টেম্বৰ, ১৯৪৮-ৰ পৰা ৩০ অক্টোবৰ, ১৯৪৮-লৈ ক্ৰমে কৰাপুট আৰু বালাচৰ জিলা পৰিভ্ৰমণ কৰিছিল। অভিযোজন কক্ষৰ গোচৰটো হৈছে যে তেওঁ পৰিদৰ্শন কৰা এই জিলাকেইখনৰ কেইটামান কলৰ লগত জড়িত কিছুসংখ্যক মানুহৰ পৰা তেওঁ উৎকোচ গ্ৰহণ কৰিছিল। এয়া কোৱা হৈছে যে যদিহে তেওঁক উৎকোচ দিয়া নহয়, তেন্তে আৰোপিত ত্ৰুটিসমূহৰ বাবে তেওঁলোকৰ কলকেইটা তেওঁ বন্ধ কৰি দিয়াৰ আৰু অন্য জৰিমনা বিহাৰ ভাবুকি দিছিল।

৩ অক্টোবৰ, ১৯৪৮-ত তেওঁ বালাচৰ জিলাৰ বাস্তাৰ ডাকবঙলাত বাহৰ পাতি আছিল। তেওঁৰ বিৰুদ্ধে লাভ কৰা তথ্যৰ ভিত্তিত সেইদিনা তেওঁৰ আৰু তেওঁৰ ব্যয়বস্তুসমূহৰ তালাছী চলোৱা হৈছিল আৰু তেওঁৰ হাতৰ পৰা মুঠ ৩১৪৮ টকা উদ্ধাৰ কৰা হৈছিল যিখিনিৰ ভিতৰত ৪৫০ টকা সেইসময়ত ফান্দ হিচাপে পৰিশোধ কৰা হৈছিল আৰু ২৬৯৮ টকা তেওঁৰ হাতত ইতিমধ্যে আছিল। তেওঁক সেই স্থানতে গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হৈছিল, কিন্তু পাছলৈ জামিনত মুক্তি দিয়া হৈছিল।

তেওঁৰ বিৰুদ্ধে বিভাগীয় আৰু অন্যান্য ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা হৈছিল আৰু অৱশেষত ২৯ মাৰ্চ, ১৯৫০-ত তেওঁক বিচাৰৰ আওঁতালৈ অনা হৈছিল আৰু অভ্যাসগতভাৱে অবৈধ পাৰিতোষিক গ্ৰহণ কৰাৰ ৰূপত অপৰাধমূলক অসদাচৰণৰ বাবে দুৰ্নীতি নিবাৰণ আইন (*II*, ১৯৪৭)-ৰ ধাৰা ৪(২)-ৰ অধীনত দোষী সাব্যস্ত কৰা হৈছিল। উৎকোচ গ্ৰহণৰ তিনিটা নিৰ্দিষ্ট অপৰাধৰ বাবে ভাৰতীয় দণ্ড বিধিৰ ধাৰা ১৬১-ৰ অধীনত তেওঁক পৃথকে দোষী সাব্যস্ত কৰা হৈছিল আৰু তেওঁৰ বিৰুদ্ধে পৃথকে বিচাৰ চলোৱা

হৈছিল, কিন্ত আমি ইয়াত সেই বিষয়ে উদ্বিগ্ন নহয় কিয়নো তেওঁক তিনিওটা অপৰাধতে দোষমুক্ত হিচাপে ঘোষণা কৰা হৈছিল। ইয়াতে তেওঁক কেৱল ধাৰা ৫(২)-ৰ অধীনত দোষী সাব্যস্ত কৰা হৈছে। বিচাৰ আদালতে তেওঁক চাৰি বছৰৰ সশ্ৰম কাৰাদণ্ড প্ৰদান কৰিছিল আৰু ৫০০০ টকাৰ জৰিমনা বিহিছিল। আবেদন কৰোতে উচ্চ ন্যায়ালয়ে দোষী সাব্যস্তকৰণ বাহাল ৰাখে, কিন্তু কাৰাদণ্ড দুই বছৰলৈ আৰু জৰিমনা ৩০০০ টকালৈ কমাই দিয়ে।

আচামীয়ে তিনিটা কাৰণত অনুচ্ছেদ ১৩৪(১)(গ)-ৰ অধীনত আবেদন কৰিবলৈ প্ৰমাণপত্ৰৰ বাবে আবেদন কৰে। উচ্চ ন্যায়ালয়ে ৰায় দিয়ে যে ইয়াৰ ভিতৰৰ দুটা প্ৰমাণপত্ৰৰ বিষয়টো নায্য কৰাৰ বাবে পৰ্যাপ্তভাৱে গুৰুত্বপূৰ্ণ নহয় - বিশেষকৈ যিহেতু দুটাৰ ভিতৰৰ এটা আদালতৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰিত নীতিৰ দ্বাৰা সামৰি লোৱা হৈছিল। কিন্তু ই তিনিওটাতে অনুমতি প্ৰদান কৰিছিল যিহেতু ই প্ৰথম কাৰণটোক গুৰুত্বপূৰ্ণ বুলি বিবেচনা কৰিছিল। কাৰণসমূহ তলত উল্লেখ কৰা অনুসৰি সংগঠিত কৰা হৈছিল:

"(১) এনে প্ৰকৃতিৰ গোচৰত শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ সম্বন্ধত এই আদালতৰ দৃষ্টিভংগী আৰু এই আদালতে নিজৰ ৰায়দানত গ্ৰহণ কৰা এ.আই.আৰ. পি.চি. পৃষ্ঠা নং ৮-ৰ মোৰাৰ্কাৰ গোচৰৰ ব্যাখ্যা শুদ্ধ হয়নে;

(২) উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ শেহতীয়া অপ্ৰতিবেদিত গোচৰ, যিটো ৰায়দানটোত উল্লেখ কৰা হৈছে আৰু যিটো তেতিয়াৰ পৰা ১৯৫২-ৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ ৰায়দানৰ ৪৬ নং পৃষ্ঠাত প্ৰতিবেদিত হৈছে, সেই প্ৰসংগত এক উৎকোচৰ

গোচৰত এগৰাকী দুষ্কৰ্মত সহলিপ্ত সাক্ষীয়ে প্ৰমাণসহিতে সমৰ্থন কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তা সম্বন্ধত এই আদালতৰ ব্যাখ্যা শুদ্ধ হয়নে;

আৰু

(৩) দুৰ্নীতি নিবাৰণ আইনৰ ধাৰা ৫(৩)-ৰ অধীনত অনুমানসমূহ বিচাৰ কৰোতে উদ্ভৱ হোৱা বিবেচনাসমূহৰ প্ৰসংগত বৰ্তমান বিৰোধিতা কৰি আবেদন কৰা সিদ্ধান্তৰ দ্বাৰা প্ৰস্তাৱিত আইন শুদ্ধ হয়নে।"

প্ৰথম কাৰণটো এনেদৰে উদ্ভৱ হয়। দুৰ্নীতি নিবাৰণ আইনৰ ৫ নং ধাৰাত চাৰি প্ৰকাৰৰ অপৰাধমূলক গাফিলতিৰ উল্লেখ কৰা হৈছে। সেইসমূহত উপ-ধাৰা (১)-ৰ দফা (ক), (খ), (গ), আৰু (ঘ) হিচাপে তালিকাভুক্ত কৰা হৈছে। শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাৰ সাধাৰণীকৰণ কৰা হৈছে আৰু ই এই চাৰিটা অপৰাধৰ কোনটোক বুজাইছে, সেয়া ধাৰ্য নকৰে। ইয়াক তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে দিয়া হৈছে:

" উৰিষ্যা চৰকাৰ।

বাণিজ্য আৰু শ্ৰম বিভাগ।

আদেশ সংখ্যা ৪৫৬১/কম., দিনাংক ৩-১১-১৯৪৮।

দুৰ্নীতি নিবাৰণ আইন, ১৯৪৭(*II*, ১৯৪৭)-ৰ ধাৰা ৬ অনুযায়ী উৰিষ্যাৰ ৰাজ্যপালে ইয়াৰ দ্বাৰা প্ৰদেশৰ বিষয়সমূহৰ সম্বন্ধত উৰিষ্যাত নিযুক্ত কাৰাখানা পৰিদৰ্শক শ্ৰী বি. বি. নায়কৰ বিচাৰৰ বাবে উক্ত আইনৰ ধাৰা ৫-ৰ উপ-ধাৰা (২)-ৰ অধীনত শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাৰ অনুমতি প্ৰদান কৰিছে।

২) সংঘটিত অপৰাধৰ প্ৰকৃতি:

চৰকাৰী দায়িত্ব পালনত অপৰাধমূলক অসদাচাৰণ।

ৰাজ্যপালৰ আদেশৰ জৰিয়তে,

ভি. ৰামনাথন, সচিব, চৰকাৰ।

এই যুক্তি আগবঢ়োৱা হৈছিল যে *গকুলচান্দ দ্বাৰকাদাস মোৰাৰ্কা বনাম দ্য কিং* (১) গোচৰত প্ৰিভী কাউঞ্চিলে ৰায় আগঢ়াইছিল যে এনে শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা অবৈধ হয়। উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই যুক্তি নাকচ কৰিছিল। আমি উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ লগত সহমত।

প্ৰিভী কাউঞ্চিলৰ ৰায়দান নিৰ্ভৰ কৰা দফাটো তলত উল্লেখ কৰা হ'ল –

"ন্যায়াধীশসকলৰ দৃষ্টিভংগীত, দফা ২৩-ৰ বিধিসমূহ পালন কৰিবলৈ এয়া প্ৰমাণ কৰাটো জৰুৰী যে দণ্ডনীয় অপৰাধটো সংগঠিত কৰা তথ্যৰ সন্দৰ্ভত শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা প্ৰদান কৰা হৈছিল। এয়া স্পষ্টৰূপে বাঞ্চনীয় যে শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত তথ্য উল্লেখ কৰা উচিত, কিন্তু এয়া আৱশ্যকীয় নহয় যিহেতু দফা ২৩ অনুসৰি শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাটো কোনো নিৰ্দিষ্ট ৰূপতো হ'ব নালাগে নাইবা লিখিত ৰূপতো হ'ব নালাগে। কিন্তু যদিহে শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত দণ্ডনীয় অপৰাধটো সংগঠিত কৰা তথ্যসমূহ জনা নাযায়, তেন্তে অভিযোজন পক্ষই বাহ্যিক সাক্ষ্যৰ জৰিয়তে প্ৰমাণ কৰিব লাগিব যে সেই তথ্যসমূহ শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা কৰ্তৃপক্ষৰ আগত উপস্থাপন কৰা হৈছিল।"

ন্যায়িক সমিতিৰ ৰায়দানটো কপাহী কাপোৰ আৰু সূতা (নিয়ন্ত্ৰণ) আদেশ, ১৯৪৩-ৰ দফা ২৩-ৰ লগত সম্বন্ধিত, কিন্তু নীতিসমূহ ইয়াত প্ৰযোজ্য।

ন্যায়াধীশসকলে বিবেচনা কৰা আদেশটোৰ দফা ২৩-ৰ দৰে দুৰ্নীতি নিবাৰণ আইনৰ অধীনতো শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা কোনো নিৰ্দিষ্ট ৰূপত বা লিখিত ৰূপত বা ইয়াক কোনো কাৰণত প্ৰদান কৰাৰ প্ৰসংগত তথ্য উল্লেখ কৰি থকাৰ প্ৰয়োজন নাই। এনে এক প্ৰথাৰ বাঞ্ছনীয়তা স্পষ্ট, কাৰণ যেতিয়া শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাত তথ্যসমূহ উল্লেখ কৰা নহয়, তেতিয়া অন্য উৎসৰ পৰা এয়া প্ৰমাণ দিব লাগে যে দণ্ডনীয় অপৰাধটো সংগঠিত কৰা তথ্যৰ ভিত্তিত শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা প্ৰদান কৰা হৈছিল, কিন্তু শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাত তথ্য উল্লেখ নকৰাটো মাৰাত্মক ভুল নহয় যদিহে তথ্যখিনি অন্য কোনো প্ৰকাৰে প্ৰমাণ কৰিব পৰা আৰু কৰা যায়।

উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই সিদ্ধান্তত উপনীত হয় যে শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা সম্বন্ধীয় তথ্যসমূহ যথাবিহিতভাৱে শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা প্ৰদানকাৰী যোগ্য কৰ্তৃপক্ষৰ সন্‌মুখত উপস্থাপন কৰা হৈছিল। আমি টেলিফন কল আৰু তেনে অন্য প্ৰমাণসমূহ বিবেচনা কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই কাৰণ জিলা ন্যায়াধীশৰ শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা বিচৰা পত্ৰখনেই শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা নিৰ্ভৰ কৰা তথ্যসমূহ দেখুৱাবলৈ যথেষ্ট।

এয়া তলত উল্লেখ কৰা হ’ল:

"ইয়াৰ দ্বাৰা মই সূচিত কৰিব বিচাৰিছো যে উৰিষ্যা ৰাজ্যৰ কাৰখানা পৰিদৰ্শক শ্ৰী বি. বি. নায়কে এই জিলা পৰিভ্ৰমণ কৰাৰ সময়ছোৱাত কিছুসংখ্যক কল পৰিদৰ্শন কৰিছিল, আৰু তেওঁ কলৰ মালিকসকলৰ ক্ষতিসাধন কৰাৰ ভাবুকি দি কলসমূহৰ পৰিচালক বা মালিকৰ পৰা অবৈধ পাৰিতোষিক হিচাপে এক মোটা অংক সংগ্ৰহ কৰি থকা বুলি মই তথ্য প্ৰাপ্ত কৰাত এই তথ্যৰ সত্যসত্যতা পৰীক্ষা কৰিবলৈ ২ অক্টোবৰ, ১৯৪৮-ৰ

দিনা গধূলি আৰক্ষী অধীক্ষক আৰু দুজন অন্য সন্মানীয় ভদ্ৰলোক আৰু কলৰ মালিকৰ উপস্থিতিত মোৰ চহী থকা তিনিখন এশটকীয়া নোট প্ৰদান কৰা হৈছিল। ৩ অক্টোবৰৰ দিনা কাৰখানা পৰিদৰ্শকে আচলকৈ তিনিখন চিহ্নিত এশটকীয়া নোট অন্তৰ্ভুক্ত হৈ থকা ৪৫০ টকা অবৈধ পাৰিতোষিক হিচাপে লাভ কৰাত অভিযোজন পৰিদৰ্শকে তেওঁৰ জিম্মাৰ পৰা চিহ্নিত নোটকেইখনৰ সৈতে ২৬৯৮ টকাৰ অন্য এক মোটা অংক জব্দ কৰিছিল।

দুৰ্নীতি নিবাৰণ আইন, ১৯৪৭-ৰ ধাৰা ৬-ৰ অধীনত আচামী প্ৰাদেশিক চৰকাৰৰ দ্বাৰা নিযুক্ত চৰকাৰী কৰ্মচাৰী হোৱা বাবে ভাৰতীয় দণ্ড বিধিৰ ধাৰা ১৬১ বা আইনখনৰ ধাৰা ৫-ৰ উপ-ধাৰা (২)-ৰ অধীনত অপৰাধটো গোচৰলৈ অনাৰ পূৰ্বে প্ৰাদেশিক চৰকাৰে শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা প্ৰদান কৰাটো প্ৰয়োজনীয়।"

উৎকোচ হিচাপে সংগ্ৰহ কৰা এক মোটা অংক আৰু তেওঁৰ জিম্মাত উদ্ধাৰ কৰা ২৬৯৮ টকাৰ বিষয়ে এই পত্ৰত উল্লেখ কৰা তথ্যৰ ভিত্তিত প্ৰদান কৰা শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা বৰ্তমানৰ গোচৰটোক বৈধতা প্ৰদান কৰাৰ বাবে যথেষ্ট। এই পত্ৰখনৰ পৰা তথা অন্য প্ৰমাণসমূহৰ পৰা এয়া স্পষ্ট যে চৰকাৰৰ আগত উপস্থাপন কৰা তথ্যসমূহ কেৱল ভাৰতীয় দণ্ড বিধিৰ ধাৰা ১৬১ আৰু দুৰ্নীতি নিবাৰণ আইনৰ ধাৰা ৫(১)-ৰ দফা (ক)-ৰ অধীনৰ অপৰাধসমূহৰ লগত সম্বন্ধিত। সেইসমূহ দফা (খ) আৰু (গ)-ৰ সৈতে সম্বন্ধিত নহয়। সেয়েহে যেতিয়া শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাটো ধাৰা ৫(২)-ত সীমাবদ্ধ আছিল, তেতিয়া গোচৰটোৰ পৰিস্থিতিত ই ধাৰা ৫-ৰ উপ-ধাৰা (১)-ৰ দফা (ক)-ৰ বাহিৰে অন্য বিষয়ৰ সৈতে সম্বন্ধিত হ'ব পৰা

নাছিল। গতিকে, শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাত দফা (ক)-ৰ উল্লেখ নকৰাটোৱে ইয়াক অবৈধ নকৰে।

বৰ্তমানৰ গোচৰটো ধাৰা ৫(১)(ক)-ত সীমাবদ্ধ যিটো তলত দিয়া ধৰণে উল্লেখিত:

"(১) এজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰীক তেওঁৰ দায়িত্ব পালনত অপৰাধমূলক গাফিলতি কৰাৰ অপৰাধ সংগঠিত কৰা বুলি কোৱা হয় (ক) যদিহে তেওঁ ভাৰতীয় দণ্ড বিধিৰ ধাৰা ১৬১-ত উল্লেখ থকা অনুসৰি কোনো উদ্দেশ্যে বা ভেঁটী হিচাপে কোনো ব্যক্তিৰ পৰা তেওঁৰ বাবে বা অন্য কোনো ব্যক্তিৰ বাবে কোনো পাৰিতোষিক (আইনী পাৰিশ্ৰমিকৰ বাহিৰে) আচৰণগতভাৱে গ্ৰহণ কৰে বা লাভ কৰে বা গ্ৰহণ কৰাৰ সন্মতি দিয়ে বা লাভ কৰাৰ চেষ্টা কৰে।"

ইয়াৰ পাছত উপ-ধাৰা (৩)-ৰ প্ৰসংগ আহে যিটোৱে নিম্নোক্ত ধৰণে সাক্ষ্যৰ এক নতুন নিয়ম উল্লেখ কৰে:

"উপ-ধাৰা (২)-ৰ অধীনত দণ্ডনীয় অপৰাধ এটাৰ গোচৰত আচামীৰ বা তেওঁৰ হৈ কোনো ব্যক্তিৰ হাতত তেওঁৰ জ্ঞাত উপাৰ্জনৰ উৎসৰ সৈতে সামঞ্জস্যহীন আৰু আচামীয়ে সন্তোষজনক হিচাপ দিব নোৱৰা আৰ্থিক সম্পদ বা সম্পত্তি থকাৰ তথ্যটো প্ৰমাণ কৰা হ'ব পাৰে, আৰু এবাৰ এয়া প্ৰতিষ্ঠা হৈ গ'লে আদালতে এয়া অনুমান কৰিবলৈ বাধ্য হ'ব যে আচামীয়ে তেওঁৰ চৰকাৰী দায়িত্ব পালনৰ ক্ষেত্ৰত অপৰাধমূলক অসদাচৰণৰ বাবে দোষী আৰু সেইবাবে তেওঁক দোষী সাব্যস্ত কৰাটো এইবাবেই অবৈধ

নহ’ব কাৰণ এয়া কেৱল এই অনুমানৰ ওপৰতে আধাৰিত, যদিহে ইয়াৰ বিৰুদ্ধে একো প্ৰমাণিত নহয়।”

গতিকে, অভিযোজন পক্ষই কেৱল এয়া দেখুৱাব লাগিব যে আচামীৰ বা তেওঁৰ হৈ কোনো ব্যক্তিৰ হাতত আৰ্থিক সম্পদ বা সম্পত্তি আছে যিখিনি তেওঁৰ জ্ঞাত উপাৰ্জনৰ উৎসৰ সৈতে সামঞ্জস্যহীন আৰু যাৰ বাবে আচামীয়ে সন্তোষজনক হিচাপ দিব নোৱাৰে। এবাৰ এয়া প্ৰতিষ্ঠা হৈ গ’লে আদালতে এয়া অনুমান কৰিবলৈ বাধ্য হ’ব যে আচামীয়ে তেওঁৰ চৰকাৰী দায়িত্ব পালনৰ ক্ষেত্ৰত অপৰাধমূলক অসদাচৰণ শীৰ্ষক ধাৰা ৫-ৰ অধীনত সংগঠিত হোৱা নতুন অপৰাধৰ বাবে দোষী, যদিহে ইয়াৰ বিৰুদ্ধে একো প্ৰমাণিত নহয়।

এতিয়া আচামীৰ হাতৰ পৰা ৩১৪৮ টকা উদ্ধাৰ কৰা হৈছিল। তেওঁ সেই ধনৰাশিৰ ৪৫০ টকা সেই সময়ত তেওঁক ফান্দ হিচাপে পৰিশোধ কৰা বুলি দেখুৱাইছিল। তেওঁক সেই অপৰাধৰ পৰা দোষমুক্ত কৰা হৈছিল, আৰু সেয়েহে তেওঁ কেৱল বাকী থকা ২৬৯৮ টকাৰ হিচাপহে দেখুৱাবলগীয়া হৈছিল। এগৰাকী পৰিভ্ৰমণকাৰী বিষয়াৰ বাবে পৰিভ্ৰমণ কৰি থকা সময়ছোৱাত নগদ টকা হিচাপে লগত লৈ ফুৰাৰ বাবে এয়া এক বিশাল ধনৰাশি। তেওঁৰ ব্যাখ্যা সন্তোষজনক নাছিল আৰু সেয়া এক তথ্যগত প্ৰশ্ন আছিল যিটোৰ বিষয়ে এই আদালতত আমি উদ্বিগ্ন নহয়। গতিকে, এয়া তেওঁ জ্ঞাত উপাৰ্জনৰ উৎসৰ সৈতে সামঞ্জস্যহীন নেকি কেৱল সেয়াহে লক্ষ্যনীয়।

আচামী এগৰাকী চৰকাৰী কাৰখানা পৰিদৰ্শক আৰু আমাক জনোৱা অনুসৰি তেওঁৰ মাহিলী আয় ৪৫০ টকা। উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই সিদ্ধান্তত

উপনীত হৈছে যে তেৰ মাহজোৰা তেওঁৰ চাকৰিৰ সমস্ত কালছোৱাত তেওঁ লাভ কৰা সৰ্বমুঠ ধনৰাশিৰ ভিতৰত দৰমহা হিচাপে ৬০৪৫ টকা আৰু ভ্ৰমণ ভাট্টা হিচাপে ২১৫৫ টকা লাভ কৰিছিল। লগতে উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই সিদ্ধান্তটো উপনীত হৈছে যে তেওঁ ০.৬৪৮ একৰ মাটিৰ মালিক যিখিনিৰ পৰা তেওঁৰ কোনো উল্লেখযোগ্য উপাৰ্জন নহয়। আচামীৰ ব্যয়ৰ দিশটোত উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই সিদ্ধান্তত উপনীত হৈছে যে তেওঁৰ এক যথেষ্ট ডাঙৰ পৰিয়াল আছে যিয়ে তেওঁক ইমান বৃহৎ ধনৰাশি জমা কৰাৰ অৱকাশ নিদিয়ে। উৎপাদনৰ অন্য কোনো উৎস প্ৰকাশ কৰা হোৱা নাই। এয়া স্পষ্ট যে তেওঁৰ পদমৰ্যাদা আৰু তেওঁৰ স্থানৰ কোনো পৰিভ্ৰমণকাৰী বিষয়াই এমাহৰ বাবে তেওঁৰ মুখ্য কাৰ্যালয়ৰ পৰা দূৰত থাকিলেও তেওঁৰ ভ্ৰমণৰ উদ্দেশ্যে ইমান বিশাল ধনৰাশি লগত লৈ ফুৰাৰ প্ৰয়োজন নাথাকে। দুয়োখন আদালতে তেওঁৰ ব্যাখ্যা সন্তোষজনক বুলি গণ্য কৰা নাছিল আৰু বিশ্বাস কৰা নাছিল। এই সকলোবোৰ তথ্যগত প্ৰশ্ন। ওপৰত উল্লেখিত তথ্যৰ সত্যসত্যতা প্ৰমাণ হওঁতে আৰু আচামীৰ ব্যাখ্যা অন্তোষজনক বুলি নাকচ কৰা হওঁতে ধাৰা ৫(৩) লগে লগে প্ৰযোজ্য হৈছিল আৰু আদালতে অনুমান কৰিবলৈ বাধ্য হৈছিল (ধাৰাটোত ব্যৱহাৰ কৰা শব্দটো হৈছে "হ'ব", আৰু "হ'ব পাৰে" নহয়) যে আচামী ধাৰা ৫(২)-ৰ অধীনত দোষী আছিল, বিশেষকৈ যিহেতু ধাৰাটোৰ এই অংশটোৱে কৈছিল যে -

"আৰু সেয়েহে তেওঁক দোষী সাব্যস্ত কৰাটো এইবাবেই অবৈধ নহ'ব কাৰণ এয়া কেৱল এই অনুমানৰ ওপৰতে আধাৰিত।"

কেৱল এই তথ্যসমূহেই দোষী সাব্যস্ত কৰাৰ বাবে যথেষ্ট আৰু আমি অন্য বিষয়সমূহ বিবেচনা কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই। উচ্চ ন্যায়ালয়ে শাস্তিমূলক ব্যৱস্থা

যথেষ্ট আছিল বুলি ৰায় দিয়াটো আৰু আচামীক দোষী সাব্যস্ত কৰাটো সঠিক আছিল।

উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ প্ৰমাণ পত্ৰত উল্লেখ কৰা তৃতীয়টো কথা অভিযোগটোত তথা, আমি বিবাদসমূহৰ পৰা জানিব পৰা অনুসৰি, শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাটোত বিশেষ তথ্যৰ অনুপস্থিতিৰ সৈতে জড়িত। কিন্তু এনে গোচৰত কোনো বিশেষ তথ্য উল্লেখ কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই কিয়নো ধাৰা ৫(১)(ক)–ৰ অধীনত সংঘটিত অপৰাধ ভাৰতীয় দণ্ড বিধিৰ ধাৰা ১৬১–ৰ দৰে ব্যক্তিগতভাৱে উৎকোচ লোৱাৰ কাৰ্যৰ দ্বাৰা সংগঠিত নহয়, বৰঞ্চ ই এক সাধাৰণ বৈশিষ্ট্যৰ হয়। ব্যক্তিগত উদাহৰণ বিশেষ গোচৰসমূহত সাধাৰণ কথন প্ৰমাণ কৰাৰ বাবে উপযোগী হ'ব পাৰে, কিন্তু এয়া কোনোপধ্যেই আৱশ্যকীয় নহয় কাৰণ ধাৰা ৫(৩) অনুসৰি আদালতে অনুমান কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। সেয়েহে শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাটোত বা দোষী সাব্যস্তকৰণত কোনো অবৈধতা নাছিল; আচামীও ভ্ৰান্ত নাছিল কাৰণ তেওঁৰ বিৰুদ্ধে উত্থাপিত সকলো কথা তেওঁ জানিছিল আৰু অভিযোগকাৰীয়ে নিৰ্ভৰ কৰা তথ্যসমূহ খণ্ডণ কৰিবলৈ সাক্ষ্য প্ৰদান কৰিছিল। ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধিৰ ধাৰা ৩৪২–ৰ অধীনত তেওঁৰ পৰীক্ষণত তেওঁক ওপৰত উল্লেখ কৰা তথ্যসমূহৰ বিষয়ে সোধপোচ কৰা হৈছিল আৰু তাৰ পাছত তেওঁ বিচৰা ধৰণে ব্যখ্যা প্ৰদান কৰিবলৈও সুযোগ প্ৰদান কৰা হৈছিল। আবেদন ব্যৰ্থ হ'ল আৰু খাৰিজ কৰা হ'ল।

আবেদন খাৰিজ কৰা হ'ল।

x x x x

অনুবাদ – ভাস্বতী গোস্বামী, কনিষ্ঠ অনুবাদক, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

"The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation".

("স্থানীয় ভাষালৈ অনুদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাবে অন্য ক্ষেত্ৰত অনুদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ'ব।